

HELSEKORTORDNINGEN, STORFE 2017 - STATISTIKKSAMLING

Olav Østerås

TINE Rådgiving/Helsetjenesten for storfe

Postboks 58, 1431 ÅS

SAMMENDRAG

Dette er en samling av alle de tabeller som tidligere var samlet i årsrapporten for Helsekortutvalget helt siden 1976 (Tabell 1 til 8) samt en del tabeller som er fra tidligere årsmeldinger i Helsetjenesten for storfe (Tabell 9 til 15), samt noen aktuelle nye Tabeller og grafer fra Kukontrollen angående helse. Disse tabellene er ment som et oppslagsverk og som en kontinuitet fra tidligere år til bruk for analyse, vurdering og som bakgrunn for strategiske beslutninger. Fra 2014 er tallene hentet fra den nye Kukontrollen, og for noen tabeller kan det være et avvik fra tidligere beregninger. Kort kan disse forhold fremheves for utviklingen i 2017:

- Tabell 1 viser igjen at flere besetninger er uten helsekortrapportering hos melkekyr. Samtidig er det litt flere registreringer for forebyggende behandlinger (Tabell 4) hos kalver og ungdyr. Dette tyder på at innrapporteringen er like god eller faktisk bedre enn tidligere år. Begge Agder-fylkene har fortsatt en stor andel besetninger som ikke rapporterer helsedata. Samme gjelder Hordaland og Troms. Vest-Agder har dog flere besetninger med helsekortregistrering i 2017 enn i 2016. Disse områdene bør fortsatt følges opp. I 2017 var det litt raskere innrapportering som siste år og 93 % av alle helsedata kommer direkte fra veterinær til Kukontrollen (Tabell 12 samt Figur 1 og 2)
- Antall sjukdomsregistreringer hos melkeku er redusert siste år, og stadig økende andel er reproduksjonsbehandlinger og klauvbehandlinger. Andelen mastittbehandlinger er redusert betydelig. (Tabell 2)
- Pr årsku er det en svak økning for klauvsjukdommer (Tabell 3). For alle andre sjukdommer er det en reduksjon, unntatt for ketose som er lik med 2016.
- Tabell 4 viser også en kraftig reduksjon for alle typer mastittbehandlinger. Dette utgjør en reduksjon på hele 9 %. Det er en økning for respirasjonssjukdommer hos ungdyr (diagnose 251 og 246), mens mage-tarm-betennelse (263-265) er nokså likt med 2016. Vaksinasjon mot luftveislidelser (kode 746) er betydelig redusert også fra 2016 til 2017, spesielt for oksekalver, men også for kukalver. Reproduksjonsbehandlinger øker noe, særlig brunstsynkronisering, eggstokkcyster. Økning i sinbehandling har stoppet opp i 2016 og er redusert i 2017. Økningen for ungdyr har stoppet opp i 2016, men økte igjen i 2017 (Tabell 4).
- Det er få dyr som blir behandlet mer enn 3 ganger for samme sjukdom innen samme år (Tabell 5). Det er også færre melkefeberkyr som måtte ha mer enn en behandling i forhold til tidligere år.
- Risikoen for at ei ku skal bli behandlet i løpet av 305 dager i løpet av en laktasjon som er avsluttet i 2017 er redusert for alle de store sjukdommene, unntatt for fruktbarhet (Tabell 6). For mastitt er reduksjonen størst for 3., 4. og 5 laktasjon.
- Med økende besetningsstørrelse reduseres antall sjukdomsbehandlinger pr årsku, mens celletallet i tankmelk øker med økende besetningsstørrelse (Tabell 7). FS-tallet blir også bedre (høyere) med økende besetningsstørrelse. For typiske infeksjonssjukdommer som klauvsjukdommer og kalvesjukdommer øker sjukdomsfrekvensen med økende besetningsstørrelse.
- Behandlingsfrekvensen er høyest for mastitt for besetninger med ytelse over 7000 kg melk pr årsku. Men, den øker ikke noe særlig ut over den ytelsen. Celletallet er høyest og FS-tallet er lavest for besetninger med lave ytelser. Det er flest reproduksjonsbehandlinger og ketosebehandlinger for de med ytelse mellom 7000 og 7500 kg pr årsku, mens de med ytelse over 8500 pr årsku har mest melkefeber. Klauvlidelser og kalvesjukdommer er hyppigst for høyttytende besetninger. (Tabell 8).

- Vanligste klauvlidelse ved klauvskjæring er også i 2017 hornforråtnelse (Tabell 9). Andre vanlige sjukdommer er korketrekkerklauv, blødning i såle/hvite linje, sprekk i hvite linje. Det er viktig å bemerke at det er registrert 2341 (1134 i 2016) tilfeller av den alvorlige sjukdommen digital dermatitt (DD). Dette er igjen en fordobling av antall tilfeller med DD. Det er altså den sjukdommen som øker mest for tiden.
- Det er stor variasjon mellom fylkene i forskjellige helseparametre (Tabell 10). Nyinfeksjonsfrekvensen er beregnet på en ny måte fra og med mai 2013 og kan derfor ikke sammenlignes med tidligere år. Samme gjelder også varighet. I tillegg er det att med en ny nyinfeksjonsberegning, samt en helbredelsesrate (cured) fra januar 2016. FS-tallet er også beregnet på en ny måte og kan ikke sammenlignes med tidligere år. Vestfold peker seg ut som det fylket med de beste resultatene for flere parametre.
- I 2017 har jurhelsetapet blitt redusert betydelig (Tabell 11). Statistikken er fra 2016 oppdatert også med dagens økonomiske forutsetninger.
- Forekomsten av penicillinresistente *Staphylococcus aureus* ved mastitt er fortsatt ekstremt lavt i Norge (Tabell 13 og 14). Det har skjedd en betydelig forbedring fra 2011 til 2017, og reduksjonen fortsetter eller er stabil. Dette tyder på at Helsetjenesten sine terapiregimer med «Godt Jur» har en god effekt. Forekomsten av koagulase negative stafylokokker (KNS) reduseres i 2016 og 2017, første åra på lang tid. *Str.agalactiae* ser ut til å reduseres igjen.
- Forekomsten av *S.aureus* i forbindelse med kliniske mastitter øker kraftig i 2017 (Tabell 14). I 2016 har det vært en kraftig økning *Trueperella pyogenes* av kliniske mastitter, denne er redusert igjen i 2017.
- Tabell 15 viser funn fra PCR-diagnostikken de 5 siste åra. På disse prøvene finnes relativt langt mer streptokokker enn stafylokokker. Prøvene blir ofte tatt fra hovedsakelig besetninger med kjent *S.agalactiae*-infeksjoner. Det er relativt få funn av *S.dysgalactiae*, dette skal sjekkes i forhold til diagnostikken.
- Tabell 16 viser resultater fra undersøkelser over artsdiagnostikk av KNS. I Norge som i Sverige er det *S.epidermidis* som dominerer hos storfe, sammen med *S.chromogenes*, *S.simulans*, *S.haemolyticus*. *S. epidermidis* er vanligvis ikke følsom for penicillin. Geit har en litt annen flora for KNS, med mest *S. caprae*, dernest *S.warneri*.
- Tabell 17 til 25 viser de vanligste utrangeringsårsaker hos melkekyr, kukalver/ungdyr og oksekalver.

Tabell 1. Gjennomsnittlig buskapsstørrelse på fylkesnivå med prosent av besetninger i kukontrollen hvor det ikke er registrert noen sykdomsbehandling, ingen klinisk mastitt, ketose eller melkefeber behandling, samt andel av alle kyr fra buskaper uten registrert sykdom.

Table 1. Mean herd size and percent of herds within the milk recording system with no disease records for all diseases, clinical mastitis, ketosis or milk fever, as well as percent of cows within herds with no disease recording.

Fylke County	Gjennomsnittlig buskapsstørrelse (årskyr) 17/16 Mean herd size (number of cow- years)	Andel av alle kyr i buskaper uten registrert sjukd. (%) 17/16 Proportion of all cows in herds with no records of any disease (%)	Besetninger uten registrering av Herds with no records of:			
			Alle sjuk- dommer (%) 17/16 All diseases (%)	Mastitt (%) 17/16 Mastitis (%)	Ketose (%) 17/16 Ketosis (%)	Melke- feber (%) 17/16 Milk fever (%)
Østfold	36,7/36,0	12,3/3,8	14,6/5,9	40,0/23,0	86,2/69,6	69,2/48,2
Akershus/Oslo	34,2/33,6	7,3/4,5	9,8/6,6	32,8/17,2	83,6/77,1	54,9/41,0
Hedmark	25,7/25,3	4,9/3,6	6,0/4,3	24,6/14,2	77,8/67,4	64,5/40,9
Oppland	24,6/24,3	1,9/3,4	2,9/3,0	19,4/12,9	80,2/74,0	56,7/39,2
Buskerud	25,2/24,6	5,9/4,6	8,5/5,6	27,8/22,8	83,5/80,0	63,1/40,0
Vestfold	40,2/37,7	6,9/5,1	10,0/9,4	45,0/21,9	93,3/85,9	75,0/54,7
Telemark	23,4/22,8	9,5/4,8	14,9/6,7	31,0/15,7	83,9/75,3	73,6/46,1
Aust-Agder	22,3/21,3	20,6/9,8	14,1/11,1	40,0/23,3	82,4/80,0	76,5/60,0
Vest-Agder	22,0/21,5	10,6/13,5	16,2/15,0	40,7/30,0	82,9/76,4	74,1/61,4
Rogaland	30,8/30,3	3,4/3,1	5,8/4,0	29,8/16,8	77,0/65,6	59,9/38,7
Hordaland	20,7/20,4	10,3/8,5	14,8/12,7	38,1/28,4	81,8/78,3	74,9/60,3
Sogn og Fjordane	19,3/19,1	2,7/0,8	4,5/1,5	22,4/12,4	76,0/67,3	68,8/50,6
Møre og Romsdal	27,6/26,9	2,5/0,6	4,4/1,6	23,7/10,6	76,6/64,5	65,2/36,8
Trøndelag/Sør-Tr.	29,1/27,5	3,8/1,2	5,1/1,6	21,6/10,5	70,4/57,7	72,2/40,9
Nord-Trøndelag	/30,0	/1,7	/2,1	/11,2	/56,0	/37,2
Nordland	26,2/25,0	6,3/4,6	8,3/7,5	25,5/16,0	82,7/74,5	79,6/51,3
Troms	23,1/20,9	15,2/5,5	16,5/5,6	38,3/16,8	81,4/71,5	81,9/53,1
Finnmark	28,9/28,0	9,6/1,2	11,5/2,0	30,2/6,1	82,3/53,5	89,6/47,5
Totalt 2017 Total 2017	26,4	4,9	6,9	26,3	77,7	67,8
2016	25,9	3,2	5,6	15,2	67,9	44,0
2015	25,3	4,4	6,3	17,4	69,8	50,4
2014	24,8	4,7	4,1	14,0	70,5	51,2
2013	24,2	2,3	3,0	13,7	68,3	45,2
2012	23,6	3,2	3,9	15,2	71,7	50,5
2011	22,1	6,1	7,0	17,5	68,2	50,5
2010	21,4	5,5	6,2	16,2	67,8	47,4
2009	20,5	5,4	6,1	16,4	67,3	47,6
2008	19,8	7,3	8,6	19,5	70,8	51,3
2007	18,8	7,0	8,0	18,5	67,1	54,0
2006	17,7	6,5	7,5	17,3	66,4	54,4
2005	16,7	7,0	8,1	17,5	62,2	54,0
2004	16,3	6,5	7,5	17,6	63,3	55,6
2003	15,9	7,2	8,2	18,0	63,1	58,4
2002	15,3	6,5	7,6	16,4	61,2	60,5

Tabell 2. Fylkesvis totalt antall registrerte behandlinger av melkekyr og prosentandel av alle behandlinger fordelt på de vanligste enkeltsykdommer hos melkekyr. (2017)

Table 2. Total number of treatments for milking cows and proportional rate of the most common diseases in dairy cows in different counties

Fylke	¹⁾ Klauv- og ledd-sjukdommer	²⁾ Fruktbarhetssjukdommer	Tilbakeholdt etterbyrd	Mjølkefeber	Ketose	³⁾ Klinisk mastitt	Andre sjukdommer	Totalt antall behandlinger for melkekyr
County	Claw and arthritis disorders	Reproductive disorders	Retained placenta	Milk fever	Ketosis	Clinical mastitis	Other diseases	Total no. of treatments for milking cows
Østfold	9,1	13,7	8,1	9,9	3,4	33,7	22,1	1 269
Akershus/Oslo	12,9	13,8	4,2	12,1	2,0	32,3	22,8	1 823
Hedmark	7,4	13,6	4,1	10,1	5,0	34,6	25,4	5 881
Oppland	8,5	15,5	4,7	10,7	3,7	35,6	21,5	14 901
Buskerud	10,7	16,1	5,0	11,0	2,7	34,4	20,1	2 520
Vestfold	13,2	8,0	10,0	9,7	2,1	39,8	17,1	462
Telemark	11,0	16,3	2,8	11,5	4,9	38,5	15,1	689
Aust-Agder	7,3	11,4	4,0	6,4	4,4	42,8	23,8	676
Vest-Agder	6,2	16,2	3,5	9,3	6,1	35,9	22,8	1 509
Rogaland	7,1	18,3	6,8	10,1	5,3	29,3	23,2	14 090
Hordaland	4,7	24,5	3,3	8,8	5,5	35,2	18,1	4 153
Sogn og Fjordane	2,5	24,0	3,0	7,7	5,4	33,9	23,4	9 480
Møre og Romsdal	7,2	19,0	3,5	10,4	4,5	33,9	21,6	11 476
Trøndelag	4,8	17,2	4,7	9,1	6,3	35,1	22,8	22 988
Nordland	4,6	20,4	3,1	8,1	4,2	40,4	19,2	6 398
Troms	4,0	20,1	3,6	7,3	6,9	37,9	20,3	1 678
Finnmark	1,7	13,3	2,9	6,6	4,9	49,3	21,3	1 039
Totalt 2017 Total 2017	6,3	18,1	4,5	9,5	5,0	34,6	22,1	101 023
2016	5,7	16,8	4,7	9,9	4,8	36,2	22,0	111 672
2015	5,5	17,0	4,6	7,3	5,5	38,2	22,0	106 627
2014	4,9	14,6	5,1	8,4	4,7	39,9	22,5	104 868
2013		9,5	5,3	9,6	4,4	38,9	31,9	105 957
2012		10,0	5,1	9,1	4,4	40,1	31,2	107 380
2011		9,2	5,1	9,8	5,9	40,3	29,8	104 885
2010		8,3	5,2	10,8	5,8	41,6	28,3	123 344
2009		8,5	5,0	11,0	6,0	42,5	27,0	134 136
2008		8,4	5,2	11,0	5,7	43,0	26,8	138 115
2007		8,3	5,1	10,2	6,9	43,5	26,0	129 708
2006		8,7	5,4	10,0	7,3	44,4	24,2	139 287
2005		8,8	4,8	10,2	8,8	44,0	23,5	149 415
2004		8,3	4,9	9,4	8,6	44,3	24,4	154 071
2003		9,1	4,5	9,0	8,7	44,0	24,8	158 801
2002		9,0	4,5	8,2	9,4	45,2	23,6	168 311

¹⁾ Kodene: 280<helsekoder<283 eller 361< helsekoder <365 eller 368< helsekoder <379

²⁾ Kodene: 329< helsekoder <335 eller 339< helsekoder <350

³⁾ Kodene 302<helsekoder<305.

Tabell 3. Antall kyr behandlet for alle og de vanligste sjukdommene pr. årsku (insidens rate). Veid på årskyr.

Table 3. Number of dairy cows treated for all diseases and the most common diseases per cow-year (incidence rate). Only one registered treatment per cow-year and disease code.

Fylke County	Antall buskaper <i>No. of herds</i>	Alle sjukdommer <i>All diseases</i>	Klinisk mastitt <i>Clinical mastitis</i>	Reproduksjon- sjukdommer <i>Reproduktion diseases</i>	Ketose <i>Ketosis</i>	Mjølkefeber <i>Milk fever</i>	Claw and arthritis diseases <i>Claw and arthritis</i>
Østfold	130	0,24	0,078	0,031	0,009	0,022	0,021
Akershus/Oslo	122	0,37	0,112	0,051	0,009	0,041	0,049
Hedmark	497	0,40	0,134	0,054	0,018	0,037	0,030
Oppland	1 026	0,48	0,160	0,078	0,016	0,049	0,039
Buskerud	177	0,44	0,150	0,072	0,014	0,046	0,038
Vestfold	60	0,17	0,067	0,013	0,004	0,017	0,024
Telemark	87	0,30	0,116	0,051	0,013	0,034	0,029
Aust-Agder	84	0,31	0,123	0,034	0,014	0,020	0,021
Vest-Agder	212	0,28	0,099	0,046	0,016	0,024	0,017
Rogaland	1 046	0,37	0,103	0,069	0,018	0,035	0,026
Hordaland	500	0,35	0,120	0,086	0,018	0,029	0,018
Sogn og Fjordane	772	0,55	0,181	0,131	0,028	0,039	0,015
Møre og Romsdal	745	0,47	0,157	0,088	0,020	0,046	0,029
Trøndelag	1 547	0,45	0,153	0,078	0,026	0,037	0,022
Nordland	554	0,38	0,152	0,076	0,015	0,030	0,019
Troms	188	0,33	0,123	0,061	0,022	0,025	0,013
Finnmark	96	0,32	0,153	0,037	0,016	0,022	0,006
Totalt 2017 <i>Total 2017</i>	7 843	0,42	0,139	0,075	0,020	0,037	0,025
2016	8 161	0,45	0,157	0,076	0,020	0,041	0,024
2015	8 499	0,43	0,147	0,073	0,022	0,030	0,023
2014	8 824	0,44	0,149	0,062	0,019	0,033	0,020
2013	7 955	0,71	0,161	0,085	0,021	0,039	
2012	8 585	0,65	0,160	0,078	0,018	0,035	
2011	8 932	0,58	0,164	0,070	0,024	0,037	
2010	9 587	0,60	0,178	0,069	0,025	0,043	
2009	10 065	0,58	0,182	0,068	0,026	0,045	
2008	11 784	0,52	0,18	0,066	0,023	0,042	
2007	12 740	0,52	0,18	0,067	0,030	0,040	
2006	13 599	0,52	0,20	0,075	0,032	0,040	
2005	14 467	0,52	0,21	0,078	0,041	0,044	
2004	15 262	0,52	0,21	0,080	0,041	0,041	
2003	16 193	0,49	0,20	0,083	0,041	0,039	
2002	17 131	0,49	0,22	0,087	0,046	0,037	

Tabell 4. Registrerte diagnoser og sjukdomsbehandlinger i 2017/2016 for melkekyr (fra første kalvingsdagen), kukalver/kviger (til kalvingsdagen) og oksekalver. Insidensraten for behandlinger på melkekyr er også oppgitt i rate pr. 100 årskyr. Totalt registreringsomfang (innrapportert i kukontrollen per 18. januar 2017).

Table 4. Recorded diagnoses and disease treatments during 2017/2016 for dairy cows, female calves/heifers and male calves. The recorded treatments in dairy cows per 100 cow-years at risk are also presented

Helsekort-Kode	Sykdom	Antall registreringer hos okser ³⁾	Antall registreringer hos kvigekalver/kviger ²⁾	Antall registreringer hos mjølkekyr ¹⁾	Registreringer hos mjølkekyr pr. 100 årskyr
Code	Disease	No. of recordings in males ³⁾	No. recordings in heifers and heifer calves ²⁾	No. recordings in dairy cows ¹⁾	Recordings in dairy cows per 100 cow-years at risk
Infeksjonssjukdommer: <i>Infectious diseases:</i>					
105	Ringorm (T.verroc.) <i>Ringworm (T.verroc.)</i>	1/3	9/1	1/0	0,001/0,000
211	Listeriose <i>Listeriosis</i>	4/4	9/4	8/5	0,004/0,002
215	Ondartet katarrfeber <i>Malignant catarrhal fever</i>	7/4	15/11	13/21	0,006/0,010
221	Sjodogg <i>Erlichiosis</i>	0/1	15/11	43/62	0,021/0,029
239	Piroplasmose <i>Piroplasmosis</i>	2/0	27/19	61/67	0,029/0,032
243	Miltbrannsemfysem <i>Malignant oedema</i>	6/1	8/16	1/0	0,001/0,000
245	Smittsom diaré <i>Contagious diarrhea</i>	22/23	13/21	8/6	0,004/0,003
246	Smittsom luftveisinfeksjon <i>Contagious respiratory disease</i>	359/184	192/153	45/41	0,021/0,019
249	Andre <i>Others</i>	89/89	126/100	226/232	0,108/0,109
Brysthuleorganer, blod, Bloddannende organer: <i>Diseases of the respirator, cardiovascular and hematopoietic systems:</i>					
250	Hjerte/karsjukdommer <i>Diseases of the cardiovascular system</i>	12/7	12/18	48/33	0,023/0,016
251	Luftveisinfeksjon, uspesifikt <i>Diseases of the respiratory tract - unspecific</i>	3368/2915	2876/2682	444/415	0,212/0,196

252	Lungeorm <i>Lungworm infestation</i>	0/0	0/1	0/0	0,000/0,000
259	Andre <i>Others</i>	20/16	21/48	27/34	0,013/0,016
Fordøyelsesorg. m/lever, bukspyttkj. og endokrine kjertler: <i>Diseases of the digestive system:</i>					
260	Indigestioner <i>Indigestions</i>	136/131	136/170	1576/1630	0,751/0,769
261	Kolikk/leieendr./løpedr. <i>Colic/gastrointestinal dislocation/ abomasal dislocation</i>	68/53	78/83	597/485	0,285/0,229
262	Kvast/fremmedlegeme <i>Traumatic gastritis</i>	37/35	82/79	1227/1199	0,585/0,565
263- 265	Mage/tarmbetennelse <i>Gastritis/enteritis</i>	2113/2055	2107/2113	350/332	0,167/0,157
266	Parasittære sjukdommer (flercellede) <i>Parasitic diseases</i>	103/62	547/463	2/4	0,001/0,002
267	Tannlidelser <i>Dental diseases</i>	10/5	5/6	12/15	0,006/0,007
268	Trommesjuka <i>Bloat</i>	93/60	85/75	80/83	0,038/0,039
270	Leverikter <i>Liver fluke</i>	7/0	19/3	16/4	0,008/0,002
276	Sjukdom forårsaket av encellede	114/105	82/116	1/0	0,001/0,000
279	Andre <i>Others</i>	78/63	143/132	203/189	0,097/0,089
Hud- og hudorganer, inkl. klauver: <i>Skin diseases including hoof and nail:</i>					
280	Avhorning etter skade <i>Dehorning due to injury</i>	112/59	113/92	57/49	0,027/0,023
281	Forfangenhet <i>Laminitis</i>	4/8	17/19	621/760	0,296/0,358
282	Klauvlidelser <i>Hoof diseases</i>	150/178	209/365	2048/2636	0,976/1,243
283	Lus <i>Lice infection</i>	243/208	328/508	381/483	0,182/0,228
284	Nydannelser <i>Tumours</i>	1/0	2/3	2/8	0,001/0,004

285	Skabb <i>Scab</i>	23/3	35/65	93/59	0,044/0,028
286	Sår kontusjoner/ innredn. <i>Wounds, injuries caused by fittings except teat injuries</i>	108/154	213/221	296/252	0,141/0,119
287	Sår/kontusjoner <i>Wounds, injuries</i>	145/142	197/205	336/318	0,160/0,150
288	Uspesifikke hudlidelser <i>Unspecific skin diseases</i>	6/13	12/12	15/22	0,007/0,010
294	Navlebetennelse <i>Umbilical infection</i>	438/430	247/321	4/2	0,002/0,001
299	Andre <i>Others</i>	37/30	47/60	97/96	0,046/0,045
Jur og spener: <i>Diseases of the mammary system:</i>					
300	Agalakti (melkemangel) <i>Agalactia (absence of milk)</i>	-/-	0/2	25/16	0,012/0,008
301	Agalakti (nedgiing) <i>Agalactia (failure of milk ejection)</i>	-/-	5/9	338/326	0,161/0,154
302	Fjerning av ekstraspener <i>Extirpation of supernumerary teats</i>	-/-	89/77	7/13	0,003/0,006
303	Mastitt, klinisk, alvorlig/moderat <i>Severe/moderate clinical mastitis</i>	-/-	147/329	26 222/29 136	12,501/13,740
304	Mastitt, klinisk, mild <i>Mild clinical mastitis</i>	-/-	32/66	9 339/11 061	4,452/5,216
305	Mastitt, subklinisk <i>Subclinical mastitis</i>	-/-	5/6	1680/2113	0,801/0,987
306	Speneskader <i>Teat injuries</i>	-/-	6/12	1440/1494	0,687/0,705
307	Nydannelse (eks. papillomer) <i>Tumours (ex. Papill.)</i>	-/-	3/1	11/8	0,005/0,004
308	Jurødem <i>Udder edema</i>	-/-	0/1	69/98	0,033/0,046
309	Sår mellom jur og lår <i>Wound between udder and leg</i>	-/-	0/3	70/51	0,033/0,024
310	Sintidsterapi <i>Dry cow therapy</i>	-/-	0/4	6405/7556	3,053/3,563
319	Andre <i>Others</i>	-/-	6/5	239/245	0,114/0,116
Kjønnsorganer - obstetrikk:					

<i>Diseases of the reproductive system/obstetrical conditions:</i>				
320 Børframfall <i>Uterine prolapse</i>	-/-	3/17	415/357	0,198/0,168
321 Børslyng <i>Torsion of the uterus</i>	-/-	12/19	304/285	0,145/0,134
322 Forlenget drektighet <i>Prolonged gestation</i>	-/-	11/34	407/373	0,194/0,176
323 Fødselsvansker <i>Dystocia</i>	-/-	57/83	1665/1684	0,794/0,794
324 Misdannelser <i>Malformations</i>	-/-	8/6	7/1	0,003/0,001
325 Skjedeframfall <i>Vaginal prolapse</i>	-/-	14/15	852/776	0,406/0,366
326 Tilbakeholdt etterbyrd <i>Retained placenta</i>	-/-	43/100	4569/5187	2,178/2,446
329 Andre <i>Others</i>	2/5	43/26	96/100	0,046/0,047
<i>Kjønnsorganer - reproduksjon - urinveier: Diseases of the reproductive and urinary systems:</i>				
330 Abort <i>Abortion</i>	-/-	177/188	254/263	0,121/0,124
331 Brunstmangel <i>Silent heat</i>	-/-	783/748	2355/2329	1,123/1,098
332 Brunstsynkronisering <i>Heat synchronization</i>	-/-	2604/2630	4223/4162	2,013/1,963
333 Bør-/skjede-/egglederbetennelse <i>Metritis, vaginitis and salpingitis</i>	-/-	41/83	2399/2592	1,144/1,222
334 Eggstokkcyster <i>Cystic ovaries</i>	-/-	68/96	3496/3504	1,666/1,653
335 Kastrering <i>Castration</i>	1604/1491	0/11	0/0	0,000/0,000
336 Urinveisbetennelse <i>Inflammation of the urinary tract</i>	7/6	7/3	20/11	0,010/0,005
340 Stille brunst <i>Silent heath</i>	-/-	1814/1866	5255/5318	2,505/2,508
341 Symptomløs omløping <i>Repeated breeding</i>	-/-	83/89	343/291	0,164/0,137
344 Indusert abort <i>Induced abortion</i>		179/178	7/9	0,003/0,004

348: Tvekjønnethet (FreeMartin) <i>Hermafroditisme (FreeMartin)</i>	-/-	20/13	0/0	0,000/0,000
349 Andre <i>Others</i>	37/33	141/206	200/250	0,095/0,120
Nervesystem og sanseorganer: <i>Nervous system and sense organs:</i>				
350 Cerebrocortical nekrose <i>Cerebrocortical necrosis</i>	18/18	37/23	8/9	0,004/0,004
351 Ørebetennelse <i>Ear infection</i>	11/12	8/8	2/1	0,001/0,001
352 Øyebetennelse <i>Eye infection</i>	31/40	65/70	68/60	0,032/0,028
355 Pareser (lette lammelser) <i>Paresis</i>	11/9	19/16	255/258	0,121/0,122
359 Sjukdom i nerver/sanseorganer <i>Disease of the nervous system and sense organs</i>	24/24	61/31	26/28	0,012/0,013
Skjelett, ledd, bånd, sener og muskulatur: <i>Diseases of the musculo- skeletal system:</i>				
360 Bånd-/sener/sene skjede <i>Tendinitis and bursitis</i>	52/67	55/63	190/170	0,091/0,080
361 Frakturer <i>Fractures</i>	112/111	84/97	69/24	0,033/0,011
362-364 Leddsjukdommer <i>Arthritis</i>	1859/1786	1434/1494	1214/1111	0,579/0,524
365 Muskeldegenerasjoner <i>Muscular (dystrophies) degeneration</i>	25/31	25/28	5/9	0,002/0,004
366 Utglidning/bekkenscade med parese <i>Paresis due to pelvic and muscular injury</i>	20/27	35/53	223/146	0,106/0,069
368 Brokk (navle) <i>Hernia (navel)</i>	6/8	10/8	2/1	0,001/0,001
369 Digital dermatitt <i>Digital dermatitis</i>	0/1	5/2	43/17	0,021/0,008
370 Halthet <i>Lameness</i>	169/94	127/91	827/444	0,394/0,209
371 Kronisk forfangenhet <i>Chronic laminitis</i>	0/1	2/1	51/34	0,024/0,016
372 Korketrekkerklauv <i>Corkscrew claw</i>	1/0	1/5	16/12	0,008/0,006
373 V-formet hornforråtnelse	0/0	0/0	25/38	0,012/0,018

V-shapes horn erosion					
374	Hudbetennelse Skin inflammation (claw related)	5/9	5/6	72/46	0,034/0,022
375	Klauvspalteflegmone Claw fleghome	149/72	268/197	1444/1022	0,688/0,482
376	Såleknusning Sole ulcer	0/0	1/2	154/82	0,073/0,039
377	Løsning hvite linje White line erosion	4/1	5/4	131/85	0,063/0,040
378	Blødning såle Sole bleeding	0/1	1/2	16/16	0,008/0,008
379	Andre Others	98/110	131/113	467/326	0,222/0,154
Ikke organrelaterte tilstander: Systematic diseases:					
380	Absesser/flegmoner Abscesses/phlegmons	473/425	446/441	925/898	0,441/0,424
381	Atferdsavvik Abnormal behaviour	0/2	9/27	39/43	0,018/0,020
382	Forgiftninger Poisoning	0/9	7/3	26/12	0,012/0,006
384	Hypomagnesemi/graskrampe Hypomagnesaemia/grass tetany	3/2	15/10	296/205	0,141/0,097
385	Ketose Ketosis	-/-	18/56	5086/5311	2,425/2,505
386	Mjølkefeber Milk fever	-/-	33/41	10198/10788	4,862/5,088
387	Paretiske tilstander utenom puerperiet Paresis – except parturient paresis	7/5	5/13	282/238	0,134/0,112
388	Vitamin-/mineralmangel Deficit of vitamins or minerals	129/111	145/182	103/187	0,049/0,088
389	Legemiddelbivirkning Adverse effect of medication	0/0	0/1	1/1	0,001/0,001
399	Andre Others	93/99	106/107	274/233	0,131/0,110
Forebyggende behandling: Prophylactic treatment:					
605	Vaksinering ringorm Vaccination ringworm	175/32	149/74	0/0	0,000/0,000

710 Vaksinerings clostridium <i>Vaccinat. clostrid.</i>	52/47	333/246	30/22	0,014/0,010
743 Vaksinasjon mot miltbrannsemysem <i>Vaccination, malignant oedema</i>	1086/397	2890/1311	35/32	0,017/0,015
746 Vaksinasjon mot luftveisinfeksjoner 751 (eks.BRSV) <i>Vaccination, respiratory diseases</i> (i.e.BRSV)	4814/6277	2204/2776	103/213	0,049/0,100
762 Kvasst <i>Traumatic reticulitis</i>	1/1	47/192	70/176	0,033/0,083
766 Parasittære sjukdommer <i>Parasitic diseases</i>	1448/1465	27 801/ 27 880	135/99	0,064/0,047
780 Avhorning <i>Dehorning</i>	57 173/ 52 776	52 908/ 49 965	324/312	0,155/0,147
782 Klauvskjæring <i>Claw trimming</i>	0/2	3/4	21/152	0,001/0,072
783 <i>Lus</i> Lice	144/183	524/503	598/498	0,146/0,235
785 Skabb <i>Scab</i>	3/7	16/34	23/44	0,006/0,021
803 Mastitt - 805 <i>Mastitis</i>	0/1	37/57	293/346	0,072/0,163
810 Behandling med orbiseal <i>Orbiseal treatment</i>	-/-	0/0	22/30	0,005/0,014
885 Ketose <i>Ketosis</i>	0/0	0/3	45/55	0,011/0,026
886 Mjølkefeber <i>Milk fever</i>	0/0	6/1	478/452	0,117/0,213
888 Vitamin og mineral-mangel <i>Vitamin and mineral deficiency</i>	149/111	5817/5314	2404/2280	1,146/1,075
Andre forebyggende behand. <i>Other preventive treatments</i>	470/432	1 074/1 176	603/669	0,288/0,316
Antall beh.dyr (1 gang): (<i>number of treated animals</i>)	74 984/61 551	91 373/96 506	71 870/75 080	34,3/35,4
Alle reg. sjukdom 2017 (<i>all rec. diseases</i>)	12 866/11 653	17 592/18 317	104189/111006	49,7/52,4
Alle reg. foreb.beh. 2017: (<i>preventive therapy</i>)	65 515/61 731	93 811/90 536	5 184/5 380	2,47/2,54
Alle registreringer i 2017: (<i>all recordings</i>)	78 381	111 403	109 373	52,1
2016	73 384	108 853	116 386	54,9

2015	72 864	108 855	112 849	50,8
2014	67 322	97 978	108 602	53,5
2013	64 346	92 420	121 016	54,7
2012	55 456	81 207	119 058	52,6
2011	39 649	61 697	116 145	52,6
2010	39 046	63 219	126 520	55,4
2009	35 137	57 927	134 136	58,2
2008	29 885	51 379	138 115	59,3
2007	29 379	50 593	136 863	57,3
2006	26 380	46 587	144 520	60,0
2005	20 313	41 442	156 607	64,8
2004	19 591	40 494	159 893	64,2
2003	14 420	35 738	161 553	62,8
2002	11 503	33 918	168 896	64,6

Totalt antall mjølkekyr innom Kukontrollen i 2017 var 316 311 (313 456) kyr. Antall årskyr i 2017 var 209 766 (212 046) (alle som er med i Kukontrollen uansett antall kontroller og analyser). Totalt antall oksekalver var 302 707 (321 895) og antall 'hanndyr-år' var 235 315 (253 388) i 2017 (2016). Totalt antall kukalver/kviger var 367 183 (381 563) og antall 'kukalv-år' var 260 904 (273 169) i 2017 (2016).

Vurdering av kvalitet på helsedata for kalver: Data viser at 59,5 % av de kukalvene som er rapportert som hornet er også rapportert avhornet, tilsvarende for oksekalver er 56,5 %. Av de som er rapportert som kollete er 14 % avhornet. Dersom vi forutsetter at alle hornete kalver blir avhornet så mangler registrert avhorning på ca. 40 %. I 2017 ble 93 % av data rapportert direkte fra veterinær til Kukontrollen. En må også forutsette at rapporteringen er bedre for sjukdomshendelser for kalv enn for avhorning. En antar ut fra dette at rapporterte helsehendelser dekker mellom 90 til 80 % av alt som har skjedd. For melkekyr er rapporteringen tradisjonelt mye bedre. Rundt 2002 var registreringer på kalvehelse svært dårlig, kanskje bare 20 til 40 %.

The total number of dairy cows in 2016 was 316,311 (313,456). Number of cow-years in 2017 were 209,766 (212,046). Total number of males are 302,707 (321,895) and number of «male-years» 235,315 (253,388) in 2017. Total number of females not calved yet or heifers are 367,183 (381,563) and number of "female-years" or "heifers-years" not calved yet are 260,904 (273,169) during 2017 (2016).

Tabell 5. Prosentvis fordeling av behandlede kyr i løpet av året 2017 (2016 i parentes) fordelt på antall behandlinger innen hver av produksjonssykdommene mastitt, ketose og melkefeber.

Table 5. Proportional rates (in %) of cows treated during 2017 (2016 in brackets) distributed according to number of treatments within each of the production diseases mastitis, ketosis and milk fever.

Sykdom	Antall behandlede kyr	% behandlede kyr fordelt på antall behandlinger for hver enkelt sykdom					
Disease	No. of treated cows	% treated cows according to number of treatment within each disease					
		1	2	3	4	5	>5
Klinisk mastitt ¹⁾ <i>Clinical mastitis ok</i>	27 965 (31 606)	80,8 (79,5)	14,9 (15,5)	3,1 (3,5)	0,8 (1,0)	0,2 (0,3)	0,10 (0,17)
Ketose <i>Ketosis ok</i>	4 172 (4 402)	83,1 (82,3)	13,5 (14,3)	2,7 (2,5)	0,5 (0,6)	0,10 (0,18)	0,02 (0,02)
Melkefeber <i>Milk fever ok</i>	7 869 (8 920)	81,5 (80,5)	15,3 (16,1)	2,6 (3,0)	0,5 (0,4)	0,10 (0,08)	0,03 (0,04)
Reproduksjon ²⁾ <i>Reproduction ok</i>	14 591 (15 060)	79,7 (79,9)	17,1 (16,9)	2,4 (2,4)	0,6 (0,6)	0,14 (0,09)	0,07 (0,10)
Klauv-/ledd-sjukd ³⁾ <i>Claw-/arthritis dis. ok</i>	4 929 (4 855)	80,0 (80,1)	13,9 (13,3)	4,5 (4,7)	1,0 (1,1)	0,4 (0,3)	0,3 (0,5)
Alle behandlinger <i>All treatments</i>	69 998 (75 586)	66,8 (65,6)	21,8 (22,1)	7,2 (7,6)	2,5 (2,9)	1,0 (1,0)	0,6 (0,8)

1) Kodene: 303 og 304

2) Kodene: 330- 334, og 340 - 349.

3) Kodene: 281, 282, 362-364 og 369-378.

Tabell 6. Risiko for sjukdomsbehandling per ku fra 15 dager før kalving til 305 dager etter kalving. Beregnet på avsluttet (ny kalving) eller avbrudte (utrangert) laktasjoner i løpet av 2017 (2016 i parentes). NB! Kun én registret behandling per årsku.

Table 6. The risk of disease treatment per cow from 15 days before calving till 305 days after calving. Estimated from ended (new calving) or abrupted (culled) lactations during 2017 (2016 in brackets). Only one registered treatment per cow-year

Laktasjons- nummer <i>Lactation number</i>	Antall laktasjoner <i>Number of lactations</i>	Alle sjukdommer <i>All diseases</i>	Klinisk mastitt ¹ <i>Clinical mastitis</i>	Fruktbarhets- sjukdommer ² <i>Reproductive disorders</i>	Ketose <i>Ketosis</i>	Melkefeber ³ <i>Milk fever</i>
1	91 698	0,209 (0,212)	0,076 (0,079)	0,060 (0,059)	0,011 (0,011)	0,002 (0,002)
2	64 725	0,266 (0,264)	0,123 (0,127)	0,061 (0,060)	0,016 (0,019)	0,010 (0,010)
3	42 416	0,338 (0,348)	0,164 (0,172)	0,064 (0,065)	0,026 (0,027)	0,040 (0,044)
4	24 647	0,399 (0,415)	0,188 (0,198)	0,067 (0,063)	0,028 (0,030)	0,099 (0,104)
5	12 451	0,432 (0,440)	0,198 (0,213)	0,062 (0,063)	0,026 (0,028)	0,146 (0,153)
>5	9 840	0,431 (0,443)	0,202 (0,207)	0,053 (0,058)	0,022 (0,024)	0,166 (0,175)
Alle (All)	247 777	0,285	0,125	0,062	0,018	0,034
2016	263 081	0,292	0,131	0,061	0,019	0,037
2015	256 736	0,299	0,141	0,058	0,018	0,034
2014	237 788	0,296	0,143	0,051	0,019	0,035
2013	273 650	0,286	0,141	0,048	0,018	0,033
2012	265 165	0,281	0,141	0,043	0,020	0,033
2011	272 085	0,293	0,149	0,041	0,023	0,038
2010	278 051	0,303	0,159	0,041	0,024	0,040
2009	279 918	0,302	0,155	0,036	0,022	0,041
2008	299 671	0,304	0,164	0,040	0,026	0,038
2007	288 807	0,313	0,170	0,042	0,030	0,037
2006	299 670	0,321	0,179	0,045	0,035	0,040
2005	299 749	0,334	0,186	0,046	0,038	0,039
2004	308 980	0,337	0,186	0,048	0,038	0,038
2003	303 100	0,342	0,194	0,050	0,041	0,036
2002	310 971	0,362	0,205	0,053	0,050	0,037
2001	315 285	0,376	0,215	0,054	0,051	0,037
2000	324 655	0,398	0,227	0,059	0,052	0,038

1) Kodene 303 og 304

2) Kodene: 331, 332, 333, 334, 340 og 341

3) Kodene: 384, 386 og 387.

Tabell 7. Behandlinger for alle sykdommer og et utplukk av de vanligste produksjonssykdommene pr. årsku (insidens rate), samt celletall i tankmelk of FS-tall, gruppert i ulike besetningsstørrelser.

Table 7. Number of treated cows for all registered diseases together with the most common production related diseases per cow-year (incidence rate), and bulk milk somatic cell count as well as fertility index classified into different herd sizes.(2017)

Besetnings- størrelse (årskyr) <i>Herd size (cow-years)</i>	Antall buskaper <i>Number of herds</i>	% besetninger uten registrert helse-hendelse <i>% herds without any health recording</i>	Alle sjuk- dommer <i>All diseases</i>	Klinisk mastitt <i>Clinical mastitis</i>	Celletall Tankmelk <i>Cell count Bulk tank</i>	FS-tall <i>Repro- Index</i>	Fruktbarhets- sjukdommer <i>Reproductive disorders</i>	Ketose <i>Ketosis</i>	Mjølke- feber <i>Milk fever</i>	Klauv- /artritt- sjukdommer <i>Claw- /arthritis- diseases</i>	Kalve- sjukdommer <i>Calf- diseases</i>
0,1 - 4,9	50	26,0	0,516	0,177	88 300	51,7	0,088	0,034	0,034	0,025	0,001
5,0 - 9,9	655	12,4	0,551	0,204	95 500	49,5	0,108	0,042	0,042	0,016	0,044
10,0 – 14,9	1 361	6,3	0,533	0,189	107 000	48,9	0,101	0,038	0,043	0,019	0,051
15,0 – 19,9	1 621	4,2	0,513	0,185	111 100	49,9	0,102	0,032	0,043	0,017	0,056
20,0 – 34,9	2 273	3,7	0,441	0,154	118 000	53,8	0,083	0,023	0,039	0,022	0,065
35,0 – 49,9	1 009	2,7	0,360	0,112	127 300	62,4	0,062	0,011	0,034	0,029	0,082
50,0 – 99,9	844	2,1	0,330	0,100	134 600	68,3	0,052	0,008	0,032	0,033	0,103
100,0 -	30	0,0	0,351	0,099	143 100	64,6	0,058	0,007	0,031	0,035	0,112

Tabell 8. Antall behandlinger for alle registrerte sykdommer samt et utplukk av de vanligste sykdommene pr. årsku (insidens rate) samt celletall i tankmelk of FS-tall, gruppert i ulike besetningsytelser.

Table 8. Number of treated cows for all registered diseases together with the most common diseases per cow-year (incidence rate), and bulk milk somatic cell count as well as fertility index classified into different milk yield groups.

Buskaps- middel (kg melk EKM pr. årsku) <i>Average herd milk yield (kg milk per cow- year)</i>	Antall buskaper <i>Number of herds</i>	% besetninger uten registrert helsehendelse <i>% herds without any health recording</i>	Alle sjuk- Dommer <i>All diseases</i>	Klinisk mastitt <i>Clinical mastitis</i>	Celletall Tankmelk <i>Cell count Bulk tank</i>	FS-tall <i>Fertility Index</i>	Fruktbarhets- sjukdommer <i>Reproductive disorders</i>	Ketose <i>Ketosis</i>	Melkefeber <i>Milk fever</i>	Klauv- /artritt- sjukdommer <i>Claw- /arthritis- diseases</i>	Kalve- sjukdommer <i>Calf- diseases</i>
< 5499	588	14,1	0,318	0,112	132 700	39,3	0,068	0,021	0,031	0,010	0,051
5500 – 5999	354	9,0	0,331	0,122	126 100	47,3	0,060	0,020	0,034	0,010	0,065
6000 – 6499	506	5,9	0,360	0,137	122 800	50,3	0,060	0,020	0,033	0,018	0,058
6500 – 6999	738	7,2	0,384	0,131	121 200	51,3	0,073	0,022	0,032	0,020	0,050
7000 – 7499	1 003	3,7	0,413	0,143	120 800	55,8	0,079	0,022	0,036	0,020	0,067
7500 – 7999	1 154	4,0	0,415	0,141	121 100	56,8	0,074	0,021	0,036	0,024	0,073
8000 – 8499	1 257	3,2	0,429	0,143	121 700	60,8	0,079	0,019	0,038	0,024	0,078
8500 - 8999	981	1,5	0,428	0,141	121 500	63,0	0,073	0,017	0,040	0,032	0,086
9000 -	1 262	3,1	0,460	0,146	122 500	64,2	0,080	0,019	0,039	0,035	0,091

Tabell 9. Registrerte funn ved klauvskjæring fra 2009 til 2017. Antall og prosent innen år. Nye koder fra november 2014.

Recorded findings at claw trimming from 2009 till 2017. Number and percentage within year. New codes from November 2014.

År (Year)/ Funn/Findings	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Normal (0)	40586 (77,3)	47203 (73,9)	51167 (70,0)	53792 (72,5)	56436 (71,4)	59713 (68,7)	83551 (58,1)	87610 (58,6)	106.259 (58,4)
Halthet (10)	560 (1,1)	704 (1,1)	745 (1,0)	704 (1,0)	824 (1,0)	1006 (1,1)	1443 (1,0)	430 (1,5)	519 (1,5)
Akutt skade (11)	149 (0,3)	128 (0,2)	105 (0,1)	116 (0,2)	81 (0,1)	41 (0,05)			
Korketrekker (12)	5003 (9,5)	6463 (10,1)	8047 (11,0)	7618 (10,3)	8252 (10,4)	8635 (9,9)	10819 (7,5)	10779 (7,2)	12471 (6,9)
Hornforråtnelse (13)	2107 (4,0)	3063 (4,8)	4750 (6,5)	4061 (5,5)	4769 (6,0)	5436 (6,3)	13502 (9,4)	13253 (8,9)	15995 (8,8)
Hudbetennelse (14)	751 (1,4)	1134 (1,8)	1871 (2,6)	1570 (2,2)	1817 (2,3)	1766 (2,0)	2996 (2,1)	3998 (2,7)	5582 (3,1)
Klauvspalte-flegmone (15)	111 (0,2)	180 (0,3)	143 (0,2)	93 (0,1)	131 (0,2)	90 (0,1)	225 (0,2)	264 (0,2)	282 (0,2)
Såleknusning (16)	1138 (2,2)	1563 (2,5)	1822 (2,5)	1559 (2,1)	1669 (2,1)	2087 (2,4)	3712 (2,6)	3941 (2,6)	4487 (2,5)
Løsning hvite linje (17)	1222 (2,3)	1989 (3,1)	2846 (3,9)	2882 (3,9)	3161 (4,0)	2300 (2,6)			
Blødning såle/hvite linje (18)	903 (1,7)	1409 (2,2)	1647 (2,3)	1705 (2,3)	1833 (2,3)	2991 (3,4)	8760 (6,1)	8837 (5,9)	11091 (6,1)
Kronisk lamittitt (19)						177 (0,2)	510 (0,4)	434 (0,3)	436 (0,2)
Digital dermatitt (20)						41 (0,05)	317 (0,2)	1134 (0,8)	2341 (1,3)
Vorter (21)						20 (0,02)	96 (0,07)	147 (0,1)	144 (0,1)
Interdigital fibrom (22)						91 (0,1)	408 (0,3)	461 (0,3)	816 (0,5)
Sår tå (23)						19 (0,02)	136 (0,1)	107 (0,1)	130 (0,1)
Dobbeltsåle (24)						315 (0,4)	1747 (1,2)	2021 (1,4)	2639 (1,5)
Asymetrisk klauv (25)						101 (0,1)	1492 (1,0)	2019 (1,4)	2797 (1,5)
Overgrodd klauv (26)						159 (0,2)	2009 (1,4)	2218 (1,5)	2671 (1,5)
Sakseklauv (27)						40 (0,05)	2037 (1,4)	1326 (0,9)	1745 (1,0)
Hasesår (28)						44 (0,05)	414 (0,3)	506 (0,3)	809 (0,4)
Sprekk i hvite linje (29)						1688 (1,9)	8715 (6,1)	8073 (5,4)	8550 (4,7)
Byll i hvite linje (30)						236 (0,3)	947 (0,7)	908 (0,6)	1056 (0,6)
Total	52530	63 836	73 146	74 175	79 016	86 967	143 824	149 562	181 838

Tabell 10. Geometrisk middel celletall på tankmjølk, FS-tall og sykdomsfrekvenser for klinisk mastitt tilfeller, behandlinger for ketose, melkefeber og reproduksjonssjukdommer innen fylke pr. årsku (veid på årskyr i buskapen) i 2017. Begrenset til besetninger med helårsbuskaper og mer enn 3 analyser for celletall i Kukontrollen. Alle tall veid på årskyr.

Fylke	Antall buskaper	Celletall i 1,000	% celletall > 200	Nyinfeksjon > 200 (korr)	Ny nyinfeksjonsrate	Nye <200 (cured)	Varighet i mnd (korr)	Klinisk mastitt	Utranger t pga celler/ mastitt	Jurhelse tap per liter i øre	Ketose	Melke-Feber ^a	Repr.sjuk-Dommer	FS-Tall	Kalvesjukdommer
Østfold	124	145	23,1	44,8	14,9	25,5	4,3	0,093	6,8	12,1	0,009	0,045	0,054	53,2	0,062
Akershus/Oslo	115	132	21,1	43,5	13,3	25,3	4,1	0,139	5,9	12,2	0,009	0,081	0,075	54,0	0,107
Hedmark	469	127	22,8	44,8	14,3	24,3	4,4	0,162	7,0	13,1	0,022	0,067	0,070	61,5	0,079
Oppland	928	119	20,1	41,1	13,0	25,4	4,2	0,198	6,3	12,7	0,021	0,090	0,101	61,0	0,135
Buskerud	156	129	20,3	42,6	13,6	26,5	4,0	0,184	6,7	13,0	0,016	0,081	0,100	62,7	0,083
Vestfold	54	125	20,5	44,0	14,1	26,6	4,0	0,083	8,7	9,6	0,005	0,030	0,033	64,9	0,024
Telemark	74	127	22,3	47,1	15,3	25,6	4,1	0,143	5,6	11,9	0,013	0,050	0,061	56,3	0,075
Aust-Agder	71	117	19,6	42,3	13,3	26,7	4,0	0,182	5,0	11,0	0,017	0,036	0,055	54,3	0,042
Vest-Agder	176	125	21,6	42,7	14,5	25,1	4,4	0,123	6,5	10,9	0,020	0,044	0,052	52,5	0,041
Rogaland	879	115	19,1	37,9	12,7	26,3	4,3	0,129	6,8	10,0	0,022	0,067	0,101	56,5	0,079
Hordaland	444	121	20,6	40,8	12,7	25,0	4,4	0,139	6,2	10,4	0,022	0,051	0,091	56,7	0,041
Sogn og Fjordane	704	114	20,2	39,9	12,8	25,4	4,4	0,222	6,1	12,3	0,033	0,072	0,139	59,5	0,052
Møre og Romsdal	681	125	21,1	42,9	13,8	25,3	4,2	0,192	6,5	12,8	0,025	0,089	0,111	57,1	0,062
Trøndelag	1411	121	20,3	41,6	13,4	25,6	4,1	0,184	6,4	12,0	0,032	0,070	0,101	61,0	0,082
Nordland	512	122	21,0	43,2	14,2	25,0	4,2	0,182	6,4	11,6	0,019	0,055	0,092	59,1	0,051
Troms	173	135	23,8	48,6	16,9	25,9	4,2	0,156	5,6	12,9	0,025	0,045	0,074	54,0	0,045
Finnmark	76	144	23,2	48,2	16,6	25,6	4,1	0,196	6,0	15,4	0,020	0,043	0,061	57,1	0,018
Landet totalt 2017	7 047	122	20,7	41,8^d	13,5	25,5	4,2^d	0,171	6,4	11,9	0,024	0,069	0,096	58,8	0,076
2016	7 318	131	20,7	41,9 ^d	12,7	25,3	4,2 ^d	0,196	6,8	13,7	0,026	0,078	0,101	57,0	0,074
2015	7 740	130	20,0	41,7 ^d	12,2 ^c	25,3 ^c	4,1 ^d	0,199	8,5	10,9	0,028	0,075	0,098	58,1	0,076
2014	8 049	132	20,8	42,7^{b,d}			4,2^{b,d}	0,213	9,2	12,0	0,025	0,067	0,093	56,3^b	0,067
2013	8 848	131	22,1	55,6			5,2	0,198	6,4	11,7	0,026	0,071	0,113	59,3	0,064
2012	9 275	127	21,2	55,1			5,0	0,197	5,2	10,7	0,023	0,068	0,107	60,4	0,056
2011	8 830	129	20,8	54,1			4,7	0,221	5,7	12,1	0,033	0,081	0,102	61,9	0,046
2010	9 471	127	20,6	54,2			4,6	0,238	5,7	12,2	0,033	0,091	0,100	61,0	0,043
2009	9 942	125	20,5	53,8			4,6	0,243	5,7	12,6	0,034	0,090	0,100	60,8	0,037
2008	11 466	127	21,0	54,9			4,7	0,239	5,9	12,8	0,032	0,086	0,096	59,7	0,033
2007	12 356	122	20,2	53,8			4,6	0,244	5,2	12,9	0,039	0,080	0,101	59,1	0,028
2006	13 218	119	19,8	53,1			4,5	0,260	6,0	13,3	0,044	0,089	0,106	60,4	0,025
2005	13 778	117	19,6	53,2			4,4	0,281	5,2	13,6	0,057	0,091	0,109	61,0	0,022
2004	14 307	115	19,3	52,5			4,4	0,275	5,4	13,3	0,053	0,085	0,112	62,2	0,021

^a)Antall behandlinger pr kalving etter 1. kalving. ^bNy beregningsmåte fra og med 2014. ^c Nye beregninger fra og med januar 2016. ^dKorrigert i forhold til antall analyser.

Tallene er antall nye over eller under 200.000 av alle celletall i perioden delt på antall celletall som kan bli nye over eller under 200.000. Dvs. ca 13,5 % av de celletall som er under 200.000 er over ved neste telling og ca. 25,5 % av de som var høye (>200.000) var under 200.000 ved neste telling.

Tabell 11. Beregnet økonomisk tap pga. av mastitt 1989 til 2017 i norske besetninger tilsluttet Ku-kontrollen. Det er beregnet totalt tap og gjennomsnittlige tap pr. besetning, pr. årsku og pr. liter melk levert meieri. Det samme beregningsgrunnlaget er ikke benyttet for 2009 grunnet endrete krav til årsoppgjøret.

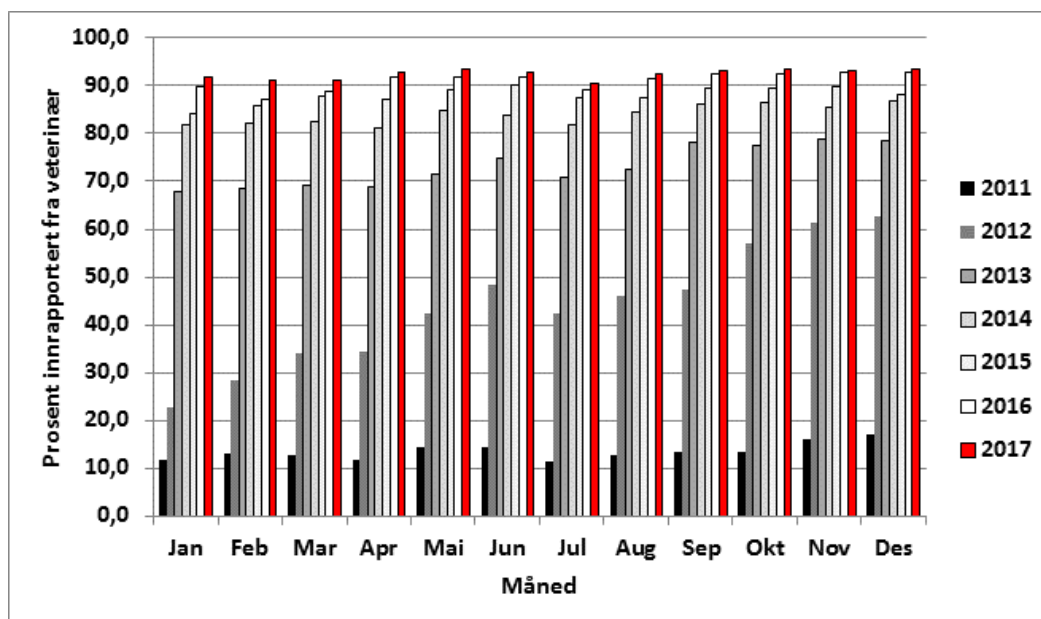
År	Antall besetninger	Total mastittkostnad				
		Landet i mil. kroner	Pr. buskap i kroner	Pr. årsku i kroner	Pr. liter levert	Pr.liter etter dagens priser
1991	22 419	384	16 219	1 303	0,233	
1992	22 398	363	16 241	1 293	0,232	
1993	22 171	359	16 192	1 265	0,223	
1994	22 309	363	16 290	1 280	0,229	
1995	22 316	341	15 281	1 199	0,216	
1996	22 211	301	13 587	1 090	0,200	
1997	21 978	290	13 181	1 040	0,192	
1998	21 258	260	12 230	907	0,168	
1999	20 615	245	11 880	850	0,159	
2000	19 019	219	11 515	801	0,151	
2000*	18 393	256	13 908	960	0,183	
2001*	17 449	220	12 594	852	0,159	
2002*	16 801	202	12 053	785	0,144	
2003*	15 872	192	12 080	757	0,137	
2004*	15 212	191	12 552	766	0,135	
2005*	14 253	187	13 108	776	0,138	
2006 ^a	13 360	183	13 458	760	0,133	
2007 ^a	12 930	181	13 998	749	0,130	
2008 ^a	11 976	184	15 330	775	0,128	
2009 ^a	11 381	188	16 528	806	0,130	
2010 ^a	10 951	175	15 967	745	0,119	
2011 ^a	8 857	148	16 749	756	0,118	
2012 ^a	9 712	151	15 504	673	0,104	
2013 ^a	8 848	160	18 103	748	0,114	
2014 ^b	8 424	165	19 646	792	0,118	
2015 ^b	8 083	153	18 907	733	0,108	
2016	7 732	148	19 146	730	0,106	0,135 ^c
2017	7 414	125	16 817	631	0,092	0,116

*Fra Helseutskriften. ^a Fra Helseutskrift nov 08-nov 09, ^bFra ny Kukontroll, ^cVeid på meierileveranse

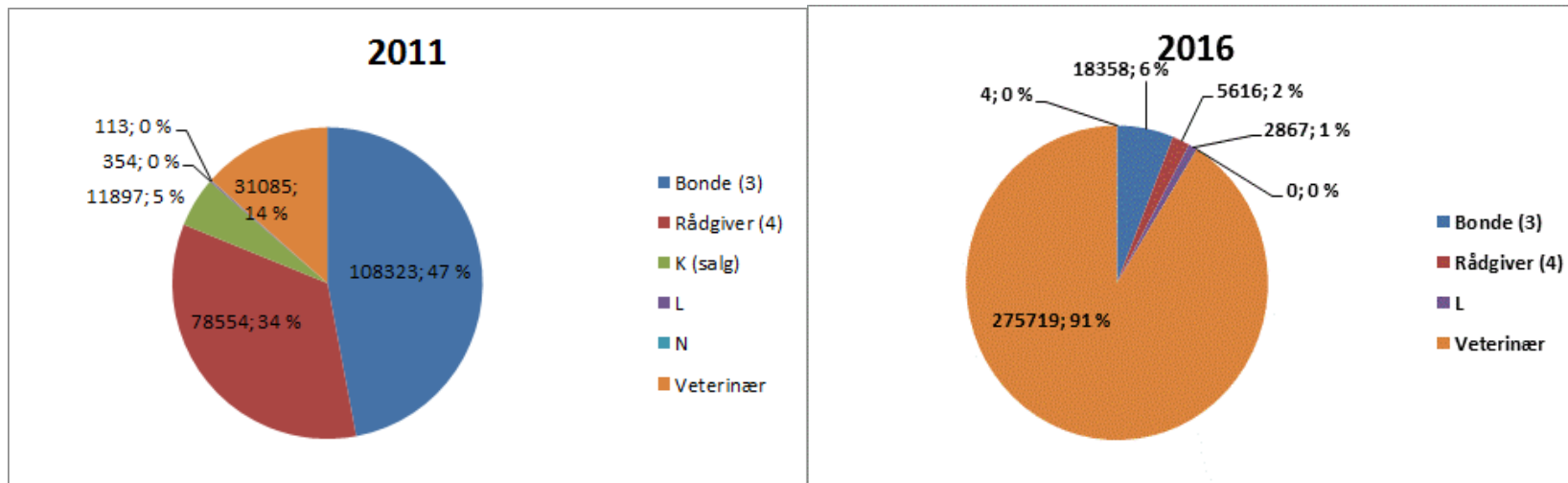
Tabell 12. Fordelingen av etterslep (dager fra hendelse til innrapportering i kukontrollen).

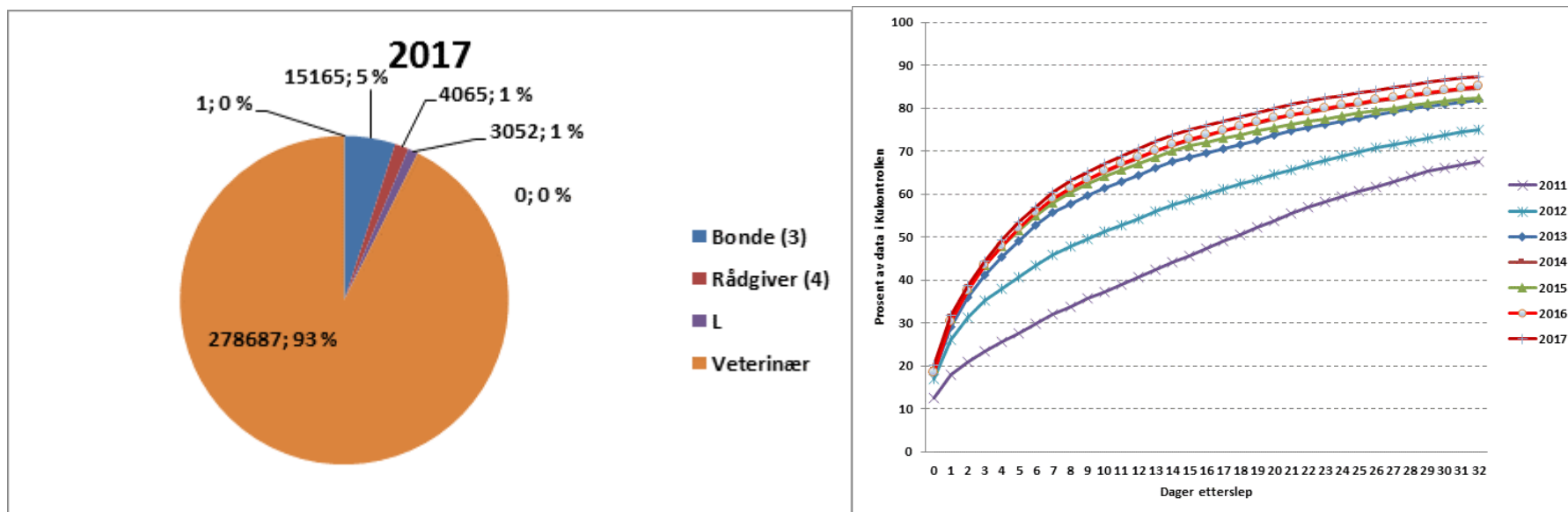
År	% andel av helsekorthendelser						
	5	10	25	50	75	90	95
2002	4	7	14	25	54	162	286
2003	4	7	13	25	55	173	297
2004	3	6	13	25	55	162	259
2005	3	6	13	25	58	168	267
2006	3	5	13	25	61	177	269
2007	2	4	11	24	64	203	367
2008	1	2	9	24	68	201	343
2009	0	1	7	22	65	202	341
2010	0	0	5	20	63	187	321
2011	0	0	4	19	58	177	289
2012	0	0	1	9	30	95	152
2013	0	0	1	5	21	58	109
2014	0	0	1	5	18	52	104
2015	0	0	1	5	20	58	98
2016	0	0	1	5	19	52	89
2013	0	0	1	6	22	62	107
*							
2014	0	0	1	5	17	45	86
*							
2015	0	0	1	5	18	51	81
*							
2016*	0	0	1	5	18	47	79
2017*	0	0	1	5	16	40	67

*Tall pr. 1. februar for 2013, 2014, 2015, 2016 og 2017

Figur 1. Innrapportering av helsedata direkte fra veterinær.

Figur 2. Andel helsehendelser innrapportert fra bonde, rådgiver og veterinær i 2011 sammenlignet med 2016 og 2017. Nederst til høyre etterslep de første 32 dager etter hendelsen for årsene 2011 til 2017.

Tabell 13. Bakteriologiske funn fra spenep prøver analysert ved Mastittlaboratoriene i Norge i 2017 på spene, ku (2005-2017) og buskapsnivå (2005-2017). Buskapsnivå er begrenset til buskaper med prøve fra mer enn 10 av kyrne. (Bare bakteriologiske prøver)

Nivå	Antall	Prosent med positive funn						
		Tørr	<i>S. aureus</i>	Pen.resistent <i>S. aureus</i>	<i>Str. dysgalactiae</i>	<i>Str. agalactiae</i>	KNS	<i>Str. uberis</i>
HF kjertel	16 746	2,0 (1,7)	7,0 (6,8)	0,26 (0,29)	3,7 (3,4)	0,19 (0,27)	11,8 (12,0)	2,3 (2,3)
VF kjertel	16 746	1,8 (1,9)	6,6 (6,4)	0,27 (0,26)	3,6 (3,2)	0,19 (0,24)	11,3 (11,5)	2,3 (2,4)
HB kjertel	16 746	1,4 (1,5)	9,9 (8,7)	0,25 (0,25)	5,0 (4,5)	0,27 (0,31)	13,7 (13,5)	3,7 (3,9)
VB kjertel	16 746	1,6 (1,8)	9,8 (8,6)	0,32 (0,24)	5,0 (4,5)	0,31 (0,30)	12,8 (13,3)	3,8 (3,8)
Kunivå ¹								
2017	16 501	6,1	25,4	0,82	12,0	0,68	34,8	9,3
2016	18 044	6,3	23,5	0,75 ⁴⁾	12,0	0,75	35,2	9,5
2015	12 341	5,4	20,6	0,68	11,6	0,43	39,5	10,5
2014	13 207	5,6	20,7	0,74	11,5	0,51	42,0	9,7
2013	12 892	4,6	23,7	1,4	12,0	0,42	40,5	9,6
2012	12 939	4,9	22,2	1,3	11,5	0,65 ³	38,2	9,1
2011	12 400	4,8	22,5	2,2	9,5	0,69 ³	34,8	5,6
2010	13 428	5,6	23,4	2,8	9,2	1,30	34,2	5,9
2009	13 115	3,9	23,5	2,5	8,9	0,84	33,8	6,3
2008	13 972	4,4	23,2	2,3	9,2	0,64	32,2	6,2
2007	14 470	4,3	24,6	2,3	8,0	0,49	26,2	4,6
2006	13 602	4,2	25,4	2,8	7,9	0,21	21,3	3,7
2005	15 203	6,8	27,6	2,9	7,5	0,09	11,1	2,9
Buskap ²								
2017	497	50,7	90,1	7,7	68,6	3,4	98,0	63,8
2016	556	49,6	89,8	6,7	73,7	4,9	98,0	66,6
2015	350	52,9	85,1	3,4	66,6	2,9	99,1	63,1
2014	361	49,9	85,9	6,4	70,1	5,5	99,5	69,3
2013	374	40,8	87,4	14,7	66,8	6,4	96,5	59,5
2012	384	45,0	86,2	14,6	68,2	6,3	97,4	62,8
2011	381	41,2	88,5	19,7	62,2	5,5	95,8	43,6
2010	389	39,3	90,8	25,7	59,9	6,2	96,1	48,1
2009	385	37,4	89,4	18,4	59,7	4,7	94,3	49,4
2008	411	37,2	88,3	25,6	57,4	3,4	93,4	47,9
2007	434	36,2	91,7	19,6	51,8	1,8	83,9	37,6
2006	437	37,1	89,2	22,7	52,2	1,4	76,4	33,9
2005	472	57,0	94,7	23,1	53,0	1,3	70,3	27,8

1) Kyr med minst én diagnose på en eller flere kjertler

2) Buskaper med prøver fra mer enn 9 kyr og minst en diagnose på en eller flere kyr

³⁾ 85 positive *Str.agalactiae* + 86 positive prøver analysert med PCR i Danmark, Totalt 1,37. For 2012 er det tatt mye PCR i Molde som ikke er inkludert.

⁴⁾ Andelen av *S.aureus* som er resistent for penicillin er 3,4 % (3,5 %) i 2016 (2015), for CNS er tilsvarende 38,9 % (44,0 %)

Tabell 14. Bakteriologiske funn fra enkeltspenep prøver hvor det er registrert kliniske symptomer på kjertler eller det er registrert behandling generelt, analysert ved alle Mastittlaboratoriene i Norge i 2017 på spene- og kunivå.

Helsekontrollene i Norge 2017 på spene og kinnvår										
Nivå	Antall	Prosent med positive funn								
		Tørr	S. aureus	Pen.resistent S. aureus	Str. dysgalactiae	Coliforme bakterier	KNS	Str. uberis	Trueperelle pyogenes	Str. agalactiae
Kun kjertler med symptomer										
HF kjertel	331		34,4	0,30	13,3	14,8	3,3	5,4	9,4	0,60
VF kjertel	311		32,5	0,00	11,9	14,2	8,0	8,4	5,8	0,00
HB kjertel	378		31,5	0,53	14,0	18,0	5,3	8,2	3,4	0,26
VB kjertel	396		27,8	0,00	11,9	20,7	5,1	8,1	7,3	0,51
Alle 2017	1416		31,4	0,21	12,8	17,2	5,4	7,6	6,4	0,35
Alle 2016	1340		28,0 ³⁾	0,22	12,7	18,3	6,3	6,4	6,6	0,82
Alle 2015	608 ²⁾		23,2	0,16	10,7	17,6	6,4	5,9	6,4	0,33
Alle 2014	505 ²⁾		22,0	0,59	11,7	15,6	11,9	7,1	3,8	0,00
Alle 2013	1138 ²⁾		26,2	1,23	10,5	15,4	8,6	5,8	3,5	0,18
Alle 2012	1385		27,1	1,44	8,7	13,9	9,4	6,6	3,8	0,79
Alle 2011	1464		25,1	1,43	10,4	14,8	9,2	6,5	3,4	0,34
Alle 2010	1568		26,6	1,28	9,7	13,7	8,4	5,4	3,1	0,32
Alle 2009	2074		27,9	1,2	11,1	13,4	7,7	6,9	3,0	0,39
Alle 2008	2223		27,8	1,1	11,3	14,0	8,2	6,7	2,6	0,22
Alle kjertler										
HF kjertel	4 055	3,3	13,1	0,20	4,8	4,2	8,7	2,6	1,7	0,30
VF kjertel	4 055	3,0	11,6	0,30	5,1	3,8	8,5	2,8	1,5	0,35
HB kjertel	4 055	2,7	15,5	0,39	7,0	6,0	8,9	4,1	1,6	0,35
VB kjertel	4 055	3,4	15,6	0,10	6,4	6,6	8,8	4,0	1,6	0,30
Kunivå ¹										
2017	3 944	8,4	37,9	0,83	16,4	17,0	28,0	11,4	5,6	0,88
2016	3 937 ⁴⁾	6,9	35,6	0,79	16,1	16,6	29,5	12,5	6,0	0,94
2015	9 073	5,9	32,6	0,92	15,5	9,9	36,8	12,7	2,9	0,54
2014	9 497	5,3	30,8	1,1	15,4	15,4	39,0	12,6	1,8	0,44
2013	8 031	5,0	34,2	1,5	15,5	10,0	37,1	12,6	2,3	0,41
2012	8 657	5,0	33,4	1,7	16,2	9,7	33,9	11,8	2,1	0,61
2011	8 164	4,2	35,2	2,3	14,6	10,1	34,1	9,5	1,9	0,77
2010	8 376	4,1	35,6	3,0	14,9	9,4	31,9	10,2	1,8	0,50
2009	8 165	3,8	36,3	2,9	14,6	9,6	31,9	9,6	1,6	0,55
2008	9 290	3,9	34,9	2,8	15,9	9,9	31,4	8,8	1,5	0,28
2007	9 363	4,4	38,7	2,4	15,3	8,4	27,2	7,4	1,2	
2006*	8 936	4,6	42,2	3,3	15,5	9,0	23,6	6,9	1,6	
2005	8 304	6,1	46,0	3,2	15,9	6,1	10,1	6,1	1,3	

1) Kyr med minst en diagnose på en eller flere kjertler 2) Ikke kodet fra noen labber. ⁴⁾Merket med klinisk mastitt på kunivå

*Fra og med 2006 tas det ikke lenger hensyn til CMT ³⁾Andelsen av *S.aureus* resistent for penicillin er 1,1 % (1,9 %) i 2016 (2015) og for CNS tilsvarende 51,2 % (44,0 %).

Tabell 15. Resultat fra PCR undersøkelser i 2012 til og med 2017 fra mastittlaboratoriet i Molde.

År	Antall prøver	<i>Staphylococcus aureus</i> (80)	<i>Streptococcus dysgalactiae</i> (83)	<i>Streptococcus agalactiae</i> (84)	<i>Streptococcus uberis</i> (85)
2017	10 311	1496 (14,5 %)	828 (8,0 %)	238 (2,3 %)	840 (8,2 %)
2016	13 735	2296 (16,7 %)	2545 (18,5 %)	397 (2,9 %)	1289 (9,4 %)
2015	12 600	2137 (17,0 %)	2355 (18,8 %)	371 (3,0 %)	866 (6,9 %)
2014	11 788	1969 (16,7 %)	2468 (21,0 %)	407 (3,5 %)	687 (5,8 %)
2013	9 045	1360 (15,0 %)	1559 (17,2 %)	565 (6,2 %)	554 (6,1 %)
2012	1 646	174 (10,6 %)	365 (22,2 %)	208 (12,6 %)	74 (4,5 %)

Tabell 16a. Isolater av koagulase negative som er artsbestemt ved hjelp av Maltitff (Molde) fra sept 2016 til sept 2017 for **storfe**

Agens	Antall	
<i>Staphylococcus epidermidis</i>	5343	28,7 %
<i>Staphylococcus chromogenes</i>	3435	18,4 %
<i>Staphylococcus simulans</i>	3168	17,0 %
<i>Staphylococcus haemolyticus</i>	1847	9,9 %
<i>Staphylococcus aureus</i>	1504	8,1 %
<i>Staphylococcus warneri</i>	907	4,9 %
<i>Staphylococcus saprophyticus</i>	659	3,5 %
<i>Staphylococcus caprae</i>	335	1,8 %
<i>Staphylococcus cohnii</i>	310	1,7 %
<i>Staphylococcus hyicus</i>	309	1,7 %

Tabell 16b. Isolater av koagulase negative som er artsbestemt ved hjelp av Maltitff (Molde) fra sept 2016 til sept 2017 for **geit**

Agens	Antall	Prosent
<i>Staphylococcus caprae</i>	441	33,8 %
<i>Staphylococcus warneri</i>	322	24,7 %
<i>Staphylococcus epidermidis</i>	287	22,0 %
<i>Staphylococcus simulans</i>	165	12,7 %
<i>Staphylococcus aureus</i>	39	3,0 %
<i>Staphylococcus chromogenes</i>	27	2,1 %

Tabell 17. Utrangeringsårsaker/Utmeldingsårsaker hos melkeku, okser og kvigekalver og prosent av de utrangerte i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvigekalver	Oksekalver
Ut ved fødsel (14)		396 (1,2 %)	543 (0,4 %)
Nødslakt (47)	3 551 (3,3 %)	435 (1,3 %)	321 (0,2 %)
Avlivet og kondemnert (50)	1 910 (1,8 %)	1 431 (4,2 %)	1 588 (1,1 %)
Død (12)	2 248 (2,1 %)	3 757 (11,1 %)	3 903 (2,7 %)
Mista (13)	73 (0,1 %)	261 (0,8 %)	72 (0,1 %)
Produsent utmeldt av kontrollen (49)	1 846 (1,7 %)	1 680 (5,0 %)	1 372 (0,9 %)
Solgt til liv (10)	10 779 (9,9 %)	8 235 (24,4 %)	50 595 (34,5 %)
Slaktet (11)	87 935 (81,0 %)	17 460 (51,8 %)	88 190 (60,1 %)
Kassert (48)	266 (0,2 %)	62 (0,2 %)	126 (0,1 %)
Sum med årsak	108 608 (100 %)	33 717 (100 %)	146 710 (100 %)

Tabell 18. Gitt primærårsak til nødslakt i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvigekalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Ulykke i fjøset (91)	900 (25,3 %)	249 (57,2 %)	254 (79,1 %)	12 (75,0 %)
Ulykke ute (92)	181 (5,1 %)	82 (18,9 %)	7 (2,2 %)	1 (6,3 %)
Leddbetennelse (73)	104 (2,9 %)	3 (0,7 %)	14 (4,4 %)	1 (6,3 %)
Kalvingsproblemer (95)	515 (14,5 %)			
Diare (72)	5 (0,1 %)		2 (0,6 %)	1 (6,3 %)
Høyt celletall (31)	37 (1,0 %)			
Ketose (75)	15 (0,4 %)			
Mastitt (25)	115 (3,2 %)			
Melkefeber (74)	490 (13,8 %)			
Andre sjukdommer (33)	673 (19,0 %)	88 (20,2 %)	33 (10,3 %)	1 (6,3 %)
Lungebetennelse (71)	2 (0,1 %)	3 (0,7 %)		
Dårlige klauver (77)	334 (9,4 %)	8 (1,8 %)	11 (3,4 %)	
Spenetråkk (32)	180 (5,1 %)	2 (0,5 %)		
Sum	3 551 (100 %)	435 (100 %)	321 (100 %)	16 (100 %)

Tabell 19. Gitt primærårsak til avliving og kondemnering i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvigeikalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Ulykke i fjøset (91)	196 (10,3 %)	359 (25,1 %)	428 (27,0 %)	5 (22,7 %)
Ulykke ute (92)	43 (2,3 %)	180 (12,6 %)	34 (2,1 %)	
Leddbetennelse (73)	107 (5,6 %)	174 (12,2 %)	276 (17,4 %)	4 (18,2 %)
Diare (72)	15 (0,8 %)	85 (5,9 %)	112 (7,1 %)	
Ketose (75)	62 (3,3 %)			
Mastitt (25)	316 (16,5 %)	3 (0,2 %)		
Melkefeber (74)	108 (5,7 %)			
Andre sjukdommer (33)	964 (50,5 %)	477 (33,3 %)	489 (30,8 %)	8 (36,4 %)
Lungebetennelse (71)	25 (1,3 %)	145 (10,1 %)	237 (14,9 %)	3 (13,6 %)
Dårlige klauver (77)	74 (3,9 %)	8 (0,6 %)	12 (0,8 %)	2 (9,1 %)
Sum	1 910 (100 %)	1 431 (100 %)	1 588 (100 %)	22 (100 %)

Tabell 20. Gitt primærårsak til dødsfall i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvigeikalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Ulykke i fjøset (91)	277 (12,3 %)	467 (12,4 %)	585 (15,0 %)	16 (44,4 %)
Ulykke ute (92)	154 (6,9 %)	336 (8,9 %)	68 (1,7 %)	
Leddbetennelse (73)	6 (0,3 %)	84 (2,2 %)	10,1 (2,6 %)	
Diare (72)	11 (0,5 %)	561 (14,9 %)	573 (14,7 %)	
Ketose (75)	34 (1,5 %)			
Mastitt (25)	157 (7,0 %)	2 (0,1 %)		
Melkefeber (74)	255 (11,3 %)			
Andre sjukdommer (33)	759 (33,8 %)	962 (25,6 %)	1 025 (26,3 %)	9 (25,0 %)
Lungebetennelse (71)	20 (0,9 %)	393 (10,5 %)	517 (13,3 %)	3 (8,3 %)
Plutselig død (70)	575 (25,6 %)	952 (25,3 %)	1 034 (26,5 %)	8 (22,2 %)
Sum	2 248 (100 %)	3 757 (100 %)	3 903 (100 %)	36 (100 %)

Tabell 21. Gitt primærårsak til mista dyr i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvige kalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Borte (64)	71 (97,3 %)	242 (92,7 %)	70 (97,2 %)	4 (100 %)
Tatt av rovdyr (65)	2 (2,7 %)	19 (7,3 %)	2 (2,8 %)	
Sum	73 (100,0 %)	261 (100 %)	72 (100 %)	4 (100 %)

Tabell 22. Gitt primærårsak fra solgt til liv i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvige kalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Fellesfjøs (61)	367 (3,4 %)	288 (3,5 %)	207 (0,4 %)	6 (2,7 %)
Fôrmangel (42)	127 (1,2 %)	406 (4,9 %)	1 543 (3,1 %)	2 (0,9 %)
Melkekvote (41)	2 825 (26,2 %)	1 001 (12,2 %)	1 401 (2,8 %)	15 (6,8 %)
Andre dyreårsaker (36)	520 (4,8 %)	184 (2,2 %)	607 (1,2 %)	29 (13,2 %)
Del av driftsopplegget (40)	5 492 (51,0 %)	5 743 (69,7 %)	46 556 (92,0 %)	161 (73,2 %)
Avslutta drifta (60)	1 448 (13,4 %)	613 (7,4 %)	281 (0,6 %)	7 (3,2 %)
Sum	10 779 (100 %)	8 235 (100 %)	50 595 (100 %)	220 (100 %)

Tabell 23. Gitt primærårsak til slakting i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvige kalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Ulykke i fjøset (91)	692 (0,8 %)	201 (1,2 %)	29 (0,0 %)	3 (0,1 %)
Ulykke ute (92)	179 (0,2 %)	70 (0,4 %)	1 (0,0 %)	
Leddbetennelse (73)	65 (0,1 %)	6 (0,0 %)	3 (0,0 %)	
Store spener (84)	144 (0,2 %)			
Bein/klauv andre (69)	1 694 (1,9 %)	117 (0,7 %)	19 (0,0 %)	7 (0,3 %)
Omløp (87)	11 349 (12,9 %)	3 286 (18,8 %)		13 (0,5 %)
Kalvingsproblemer (95)	470 (0,5 %)			
Korketrekkeklauv (68)	481 (0,6 %)	27 (0,2 %)		
Diare (72)	29 (0,0 %)	4 (0,0 %)		
Fot og beinproblem (22)	1 869 (2,1 %)	119 (0,7 %)	16 (0,0 %)	1 (0,0 %)
Freemartin (88)		1 149 (6,6 %)		4 (0,1 %)
Slaktemoden (62)			9 025 (10,2 %)	335 (12,0 %)
Høyt celletall (31)	8 933 (10,2 %)			
Ketose (75)	88 (0,1 %)			
Mastitt (25)	2 212 (2,5 %)	31 (0,2 %)		1 (0,0 %)
Melkefeber (74)	527 (0,6 %)			
Melkelekasje (24)	483 (0,6 %)			
Missdannelse (88)	2 475 (2,8 %)	837 (4,8 %)		2 (0,1 %)
Alder (94)	2 775 (3,2 %)			
Andre dyereårsaker (36)	43 (0,1 %)	46 (0,3 %)	77 207 (87,6 %)	1 988 (71,2 %)
Andre slakteårsaker (97)	19 947 (22,7 %)	7 780 (44,6 %)	1 848 (2,1 %)	376 (13,5 %)
Andre sjukdommer (33)	1 220 (1,4 %)	158 (0,9 %)	15 (0,0 %)	5 (0,2 %)
Andre fertilitetsårsaker (90)	3 282 (3,7 %)	1 164 (6,7 %)		10 (0,4 %)
Andre jurproblemer (85)	4 526 (5,2 %)			
Lungebetennelse (71)	22 (0,0 %)	10 (0,1 %)	5 (0,0 %)	
Dårlige klauver (77)	203 (0,2 %)	8 (0,1 %)	2 (0,0 %)	1 (0,0 %)

Dårlig stilling forspener (79)	840 (1,0 %)			
Dårlig balanse forjur (81)	205 (0,2 %)			
Dårlig brunst (86)	4 539 (5,2 %)	1 597 (9,2 %)		29 (1,0 %)
Dårlig utmelkingsegenskaper (93)	240 (0,3 %)			
Dårlig melkeproduksjon (34)	8 475 (9,6 %)			
Dårlig bakjur balanse (82)	441 (0,5 %)			
Dårlig posisjon bakspener (80)	525 (0,6 %)			
Dårlig lynne (20)	2 343 (2,7 %)	597 (3,4 %)	14 (0,0 %)	15 (0,5 %)
Dårlig jurfeste (78)	2 647 (3,0 %)			
Lav melkehastighet (23)	1 090 (1,2 %)			
Små spener (83)	288 (0,3 %)			
Suging (96)	480 (0,6 %)	233 (1,3 %)	5 (0,0 %)	1 (0,0 %)
Spenetråkk (32)	1 477 (1,7 %)	18 (0,1 %)		
Uegnet av andre årsaker (67)	4 (0,0 %)	1 (0,0 %)	1 (0,0 %)	
Skjedeframfall (76)	633 (0,7 %)	1 (0,0 %)		
Sum	87 935 (100 %)	17 460 (100 %)	88 190 (100 %)	2 791 (100 %)

Tabell 24. Gitt primærårsak til kasserte slakt i 2017.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvigekalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Ulykke i fjøset (91)	2 (0,8 %)			
Ulykke ute (92)		1 (1,6 %)		
Bein/klauv andre (69)	0 (0,0 %)			
Omløp (87)	3 (1,1 %)			
Kalvingsproblemer (95)	1 (0,4 %)			
Legemiddelrester (66)	20 (7,5 %)	3 (4,8 %)	3 (2,4 %)	
Slaktemoden (62)				
Fot og beinproblem (22)	4 (1,5 %)			
Høyt celletall (31)	1 (0,4 %)			
Ketose (75)	2 (0,8 %)			
Mastitt (25)	3 (1,1 %)			
Melkefeber (74)	0 (0,0 %)			
Missdannelse (88)	2 (0,8 %)			
Alder (94)	1 (0,4 %)			
Andre dyearårsaker (36)	14 (5,3 %)	1 (1,6 %)	77 (61,1 %)	3 (60,0 %)
Andre sjukdommer (33)	9 (3,4 %)	1 (1,6 %)		
Andre fertilitetsårsaker (90)	0 (0,0 %)			
Andre jurproblemer (85)	0 (0,0 %)			
Lungebetennelse (71)				
Dårlige klauver (77)	0 (0,0 %)			
Dårlig stilling forspener (79)	2 (0,8 %)			
Dårlig brunst (86)	0 (0,0 %)			
Dårlig melkeproduksjon (34)	1 (0,4 %)			
Dårlig posisjon bakspener (80)	0 (0,0 %)			
Dårlig lynne (20)	1 (0,4 %)			
Uegnet av andre årsaker (67)	195 (73,3 %)	56 (90,3 %)	46 (36,5 %)	2 (40,0 %)

Vaginal prolaps (76)	4 (1,5 %)			
Sum	255 (100 %)	62 (100 %)	126 (100 %)	5 (100 %)

Tabell 25. Samla alle utrangeringsårsaker for dyr som ikke er solgt til liv eller hvor drifta er avvikla.

Utrangeringsårsak	Kyr	Kvige kalver	Oksekalver	Ukjent kjønn
Dårlig lynne (20)	2 344 (2,4 %)	597 (2,5 %)	11 (0,0 %)	15 (0,5 %)
Fot og beinproblem (22)	1 873 (2,0 %)	119 (0,5 %)	16 (0,0 %)	1 (0,0 %)
Lav melkehastighet (23)	1 090 (1,1 %)			
Melkelekasje (24)	484 (0,5 %)			
Mastitt (25)	2 803 (2,9 %)	36 (0,2 %)		1 (0,0 %)
Høyt celletall (31)	8 971 (9,4 %)			
Spenetråkk (32)	1 657 (1,7 %)	20 (0,1 %)		
Andre sjukdommer (33)	3 625 (3,8 %)	1 686 (7,1 %)	1 562 (1,7 %)	23 (0,8 %)
Dårlig melkeproduksjon (34)	8 476 (8,8 %)			
Andre dyereårsaker (36)	563 (0,0 %)	442 (1,9 %)	77 827 (82,2 %)	1 991 (69,3 %)
Slaktemoden (62)			9 025 (9,5 %)	335 (11,7 %)
Borte (64)	71 (0,1 %)	242 (1,0 %)	70 (0,1 %)	4 (0,1 %)
Tatt av rovdyr (65)	2 (0,0 %)	19 (0,1 %)	2 (0,0 %)	
Legemiddelrester (66)	20 (0,0 %)	3 (0,0 %)	3 (0,0 %)	
Uegnet av andre årsaker (67)	199 (0,2 %)	57 (0,2 %)	47 (0,1 %)	2 0,1 %
Korketrekkeklauv (68)	481 (0,5 %)	27 (0,1 %)		
Bein/klauv andre (69)	1 694 (1,8 %)	117 (0,5 %)	19 (0,0 %)	7 (0,2 %)
Plutselig død (70)	575 (0,6 %)	952 (4,0 %)	1 034 (1,1 %)	8 (0,3 %)
Lungebetennelse (71)	69 (0,1 %)	551 (2,3 %)	759 (0,8 %)	6 (0,2 %)
Diare (72)	60 (0,1 %)	650 (2,7 %)	687 (0,7 %)	1 (0,0 %)
Leddbetennelse (73)	282 (0,3 %)	267 (1,1 %)	394 (0,4 %)	5 (0,2 %)
Melkefeber (74)	1 380 (1,4 %)			
Ketose (75)	201 (0,2 %)			
Skjedeframfall (76)	637 (0,7 %)	1 (0,0 %)		
Dårlige klauver (77)	611 (0,6 %)	24 (0,1 %)	25 (0,0 %)	3 (0,1 %)
Dårlig jurfeste (78)	2 647 (2,8 %)			

Dårlig stilling forspener (79)	842 (0,9 %)			
Dårlig posisjon bakspener (80)	525 (0,6 %)			
Dårlig balanse forjur (81)	205 (0,2 %)			
Dårlig bakjur balanse (82)	441 (0,5 %)			
Små spener (83)	288 (0,3 %)			
Store spener (84)	144 (0,2 %)			
Andre jurproblemer (85)	4 526 (4,7 %)			
Dårlig brunst (86)	4 539 (4,7 %)	1 597 (6,7 %)		29 (1,0 %)
Omløp (87)	11 352 (11,8 %)	3 286 (13,8 %)		13 (0,5 %)
Freemartin (89)		1 149 (4,8 %)		4 (0,1 %)
Missdannelse (88)	2 477 (2,6 %)	837 (3,5%)		2 (0,1 %)
Andre fertilitetsårsaker (90)	3 282 (3,4 %)	1 164 (4,9 %)		10 (0,4 %)
Ulykke i fjøset (91)	2 067 (2,2 %)	1 276 (5,4 %)	1 296 (1,4 %)	36 (1,3 %)
Ulykke ute (92)	557 (0,6 %)	669 (2,8 %)	110 (0,1 %)	1 (0,0 %)
Dårlig utmelkingsegenskaper (93)	240 (0,3 %)			
Alder (94)	2 776 (2,9 %)			
Kalvingsproblemer (95)	986 (1,0 %)			
Suging (96)	480 (0,5 %)	233 (1,0 %)	5 (0,0 %)	1 (0,0 %)
Andre slakteårsaker (97)	19 961 (20,8 %)	7 781 (32,7 %)	1 848 (2,0 %)	376 (13,1 %)
Sum	95 983 (100 %)	23 802 (100 %)	94 743 (100 %)	2 874 (100 %)